

NÉPSZERŰSÍTÉS / FIGYELEMFELKELTÉS

CÉLZOTT KERÉKPÁROS KAMPÁNYOK – ISKOLAI KAMPÁNYOK

Áttekintés

Egy brit tanulmány kimutatta, hogy az iskolások közel fele szeretne kerékpárral iskolába járni, azonban ezt közlekedésbiztonsági okokra hivatkozva a szülők és az iskolák is ellenzik. Olyan környékeken, ahol csak kevés szülő kerékpározik, a gyerekeknél nem válhat szokássá a kerékpározás, és az ehhez szükséges képességeket se tudják elsajátítani. Ilyen esetekben iskolai kerékpáros kampányokkal taníthatjuk meg a gyerekeket a biztonságos kerékpározásra és így szokásukká is válhat a kerékpározás, sőt, hatással lehetünk szüleik közlekedési szokásaira is.

Háttér és célkitűzések

Definíció

Az iskolai kerékpáros kampányok során közvetlenül dolgozunk együtt diákokkal, szülőkkel és az iskolai dolgozókkal annak érdekében, hogy legyőzzük az összes olyan tényezőt, amely megakadályozza, hogy a gyerekek (és az iskolai közösség többi tagja) kerékpárral járjanak az iskolába és biztonságos, szórakoztató és hatásos közlekedési eszközként tekintsenek rá. Ehhez tartozik a biztonságos kerékpárkezelés oktatása, a kerékpározás iskolán kívüli tevékenységekbe való beépítése, kerékpáros programok és események szervezése, az iskola infrastrukturális környezetének megfelelő kialakítása és iskola közlekedési terveinek kidolgozása is.

Funkció/ Célkitűzés

A szülőknek nyugodtan kell teküntenieik arra a gondolatra, hogy gyermekeik egyedül is bicikliznek az utcán, és a gyerekeknek tisztában kell lenniük azzal, hogy a kerékpározás egy lehetőség számukra. Az iskolai kerékpáros kampányok célja úgy népszerűsíteni a kerékpáros kultúrát, hogy a gyerekek lássák: a kerékpározás valódi (és szórakoztató!) közlekedési lehetőséget nyújt, továbbá, hogy a szülők is lássák, hogy a kerékpározás gyermekeik számára biztonságos és egészséges választás, az iskola pedig mutassa ki elkötelezettségét az infrastruktúra kialakításával és a kerékpározást segítő intézkedésekkel.

Alkalmazási terület

Az iskolai kerékpáros kampányokat leginkább olyan iskolákban lehet alkalmazni, ahol a gyerekek kerékpározható távolságban laknak az iskolától, legtöbbjüket mégis kocsival viszik iskolába szüleik, így az iskola környezete éppen a szülők autói miatt válik közlekedésbiztonsági szempontból veszélyessé.

Az iskolai kerékpáros kampányok leginkább a kerékpáros kultúra szempontjából KEZDŐ, illetve HALADÓ településeken éri el a leglátványosabb eredményeket, ahol a szülők maguk sem kerékpároznak, ezért aggodalommal tölteni el őket, ha gyermekeiket látnák kerekézni. Ugyanakkor egyes BAJNOK városok is tapasztalják, hogy iskoláik körül egyre több „taxiszülő” van, minek következtében megnövekszik az autóforgalom és a légszennyezés is az iskolák környékén.

Célcsoport

Bár ezeknek a kampányoknak a célja, hogy minél több gyerek járjon kerékpárral iskolába, a program nem válhat sikeressé, ha nem tekintünk célcsoportként a szülőkre, a tanárookra és az iskolai közösség többi tagjára is.

Alkalmazás

Együttműködés

- Helyi hatóságok/ önkormányzat: az ő segítségükkel lehet az iskolák környéki útvonalakat biztonságosabbá tenni (csökkentett sebességű forgalmi övezetek kijelölése, forgalomcsillapítás, jelzőlámpák az iskolák körül, stb.)
- A lehetőségektől függően meg lehet kérni egy kerékpárkereskedőt vagy szervízt, hogy adjon néhány kerékpárt az iskolának, így azok a gyerekek is részt vehetnek a programokban, akiknek még nincs saját bringájuk.
- Az iskolai közösség minden tagjának (tanároknak, tisztségviselőknek, diákoknak, szülőknak) elkötelezettnek kell lenniük az ügy iránt.
- Helyi kerékpáros szervezetek

Tervezési alapelvek

Iskolai kerékpáros kampányokat meg lehet valósítani saját szervezésben is, ha az iskolának vannak mélyen elkötelezett tagjai, akik a munkaidejükön túl mozgásban tartják a programokat. Általánosságban azonban hatékonyabb megbízni egy külső koordinátort egy bizonyos időszakra, aki segít beindítani, felügyelni és rendszeresen segíteni a programokat.

A Sustrans civil szervezet elindított egy ilyen, országos szintű programot az Egyesült Királyságban és indult egy az ausztriai Graz városában is, azzal a céllal, hogy az óvodásokat és szüleiket is megpróbálják kerékpáros közlekedésre szoktatni (részletesebben a példák bekezdés alatt olvashatnak mindkét projektről).

Ha szeretne többet megtudni hasonló programokról, vegye fel a kapcsolatot egy kerékpáros szervezettel az Önök környékén, ehhez látogasson el az Európai Kerékpáros Szövetség honlapjára (www.ecf.com/4_1)!

Egy kerékpáros kampány elemei

Az iskolai kerékpáros kampány koordinátorának feladatai közé tartozik:

- Felmérni az iskola és környékének infrastruktúráját, és segíteni annak fejlesztésén: ebbe tartozhat biztonságos, fedett kerékpártárolók kialakítása, az autók parkolásának újrászervezése a kerékpározás biztonságának fokozása érdekében, autós kirakodásmentes övezet kialakítása az iskola körül, hogy mind a gyalogos, mind a kerékpáros iskolások nagyobb biztonságban legyenek;
- A tanárok képzése, hogy a kerékpározást beépítsék a mindennapi tananyagba: a feladatok kapcsolódhatnak az egészségmegőrzéshez, egészséges táplálkozáshoz, testmozgáshoz, környezet- és klímavédelemhez;
- Szükség esetén kerékpárok-tanítás tanároknak;
- Segíteni a tanároknak, szülőknak és, életkoruktól függően, a gyerekeknek iskolai utvonaltervezésük készítésében;
- Képzések, beszélgetések szervezése szülőknak, bátorítva őket arra, hogy vegyenek részt a kampányban, és üljenek maguk is kerékpárra gyerekeikkel;
- Felvenni a kapcsolatot a helyi hatóságokkal, főként azokban az esetekben, amikor az iskola környékén forgalomtechnikai beavatkozásra (pl.: forgalomcsillapításra) van szükség;
- Biztonságos kerékpározás oktatása gyerekeknek, vagy a tanárok felkészítése az oktatásra;
- Iskolai, kerékpározáshoz kapcsolódó programok és események szervezése: ide tartoznak az úgynevezett „bringabuszok”, amikor a település különböző részeiről együtt mennek kerékpárral a diákok iskolába, vagy ilyen lehet a „bringás reggeli”, amikor az adott napon a kerékpárral iskolába érkező diákok finom reggelit kapnak az iskolában, de ide tartozhatnak a kerékpáros versenyek is.

Költségvetési megfontolások

Amennyiben a környékén nincsen hasonló program, érdemes lehet felvenni a kapcsolatot más iskolákkal is, hogy a program kidolgozásához szükséges alapköltségeket közösen állják.

Egy program koordinátorának a bérét is fizetheti több iskola közösen (állami iskola esetén akár az önkormányzat is állhatja a költségeket).

Az iskolának szükséges lehet beruházni kerékpáros infrastruktúra kialakításába is a kampány keretében, például kerékpártárolóba a gyerekek biciklijei számára;

Az iskola dönthet úgy is, hogy kerékpár-flottát vásárol. Így azok a gyerekek is részt tudnak venni a programokon, akiknek amúgy nincs kerékpárjuk. Óvodákban ezek lehetnek úgynevezett „futó kerékpárok” is, amelyeknek nincs pedáljuk és a gyerekeknek kialakulhat az egyensúlyérzékük, mielőtt elkezdenének igazi kerékpárral közlekedni.

A kerékpározás területén kiemelkedő, vagy haladó városokban valószínűleg nem kell annyit költeni az egyes kampányok kialakítására, mint olyan területeken, ahol a kerékpározás még nem annyira elterjedt.

Figyelembeveendő Szempontok

Előnyök

- Amennyiben sikerül megtanítani a gyerekeket kerékpározni, az nagyban megnöveli annak az esélyét, hogy kerékpározzanak felnőtt korukban is.
- Ha beépítjük a kerékpározást az iskolai tevékenységekbe, akkor az nemcsak közösségi tevékenységgé válik, hanem szórakoztatóvá is teszi a tananyagot.
- A kerékpározás segít a gyerekeknek kialakítani a függetlenségüket, növeli a fizikai erőnlétüket és minden nap levezethetik felesleges energiájukat iskolakezdés előtt.
- A gyerekek egészségét és biztonságát célzó programokkal mindenki könnyen tud azonosulni, és mindenki támogatja őket.
- Az iskolai kerékpáros programok hatással lehetnek a szülőkre is, ugyanis a kisebb gyerekek szüleit arra bátorítják, hogy inkább kerékpározzanak együtt gyerekeikkel az iskolába ahelyett, hogy autóval fuvaroznák őket nap mint nap.

Hátrányok

- A kampány sikere nagyban függ az iskola vezetésének és a tanári karnak az elhivatottságától és befektetett energiájától. Ha nem támogatják a programot, nagyon kicsi a valószínűsége, hogy sikeres lesz.
- Olyan iskolákban, ahol a tanárok maguk nincsenek meggyőződve a kerékpározás fontosságáról, nehéz fenntartani a program intenzitását folyamatos külső támogatás és ösztönzés nélkül.

Akadályok és a siker feltételei

- A sikeresség a szülők és a tanárok bevonását jelenti, illetve azt, hogy mennyire tudják túltenni magukat a közlekedés veszélyeitől való félelmeiken.
- Az iskolának magáévá kell tennie a programot ahhoz, hogy az fennmaradjon azután is, hogy a koordinátor elmegy.
- Oda kell figyelni az infrastruktúrára, így például biztonságos kerékpártárolót kell biztosítani a gyerekek számára.
- Az önkormányzatoknak is fontos szerepe van olyan esetekben, amikor közlekedésbiztonsági beavatkozásokat kell tenni az iskola környékén.
- A programnak szórakoztatónak kell lennie.

A hatás értékelése

A kampány lejárta után a továbbra is kerékpárral iskolába járó gyerekek rendszeres időközönként való számlálásával lehet mérni a program hatását.

Jó példák

1. Eset

Bike It – városokban és falvakban az Egyesült Királyságban

A Bike It (a Sustrans programja, www.sustrans.org.uk) közvetlenül az iskolákkal működik együtt. Az a célja, hogy minél több gyereket rávegyen a kerékpározásra, hogy bringával menjenek az iskolába, és a kerékpározás mindennapi közlekedési eszközüké váljon. Mindezt úgy, hogy segít az iskoláknak utazási tervek készítésében, a helyi kerékpárbaajnokok munkájának segítésében, és bemutatva, hogy a kerékpározás népszerű választás lehet a gyerekek körében.

A Bike It program 2005-ben indult és jelenleg 55 település iskolájában valósul meg, Egyesült Királyság-szerte. Egy Bike It-képviselő 1-1 évig marad minden résztvevő iskolában, hogy segítsen egy olyan kerékpáros kultúra meghonosításában, ami a távozása után is hosszú ideig fennmarad.

A programot több forrás kombinációjából finanszírozzák, ezek a helyi önkormányzatok, egészségügyi hatóságok, a Kerékpáros Anglia Szövetség, a lottó alap, a nemzeti kerékpárgyártók és kereskedők szövetsége.

A Bike It megnégyszerezte a kerékpárral iskolába járó gyerekek számát a résztvevő iskolákban.

A programról még többet a www.sustrans.org.uk/bikeit weboldalon tudhat meg, vagy felveheti a kapcsolatot Mike Madinnel, a Bike It projekt menedzserével (mike.madin@sustrans.org.uk).

Az összes település, amelyik részt vett a Bike It programban, a kerékpározás terén kezdő település, 1-3%-os kerékpáros közlekedési részarányal.

Kép: Sustrans

2. Eset

Mobilitás szervezése óvodáknak: „Nincs jobb, mint fiatalon elkezdni!”, Graz (Ausztria)

Az Európai Unió LifeCycle programjának keretében, 2009-ben egy óvodákat célzó programot dolgoztak ki és valósítottak meg a 255.000 lakosú Grazban, 46 óvodában (115 gyermek). Minden csoport kétkerekű, pedál nélküli ún. futóbicikliket kapott, amelyeken a gyerekek megtanulhattak kerékpározni. Egy képeskönyv is készült a gyerekeknek, amiben a kerékpározásról szóló történetek voltak. Azok a gyerekek, akik végül megtanultak kerékpározni, egy „Tudok kerékpározni!” című elismerő oklevelet kaptak. Több olyan tevékenységet is szerveztek, amelyeken keresztül megpróbálták a szülőket leszoktatni arról, hogy autóval vigyék gyermekeiket az óvodába

Képek: FGM

További információért látogassanak el a

www.eltis.org/study_sheet.phtml?study_id=2170&lang1=en

Oldalra, vagy vegyék fel a kapcsolatot Margit Braunnal a braun@fgm.at e-mail címen.

Graz a kerékpározás szempontjából haladó városnak számít, 14%-os kerékpáros közlekedési részarányal.

Ez az esettanulmány a Kerékpáros Magyarország Szövetség partnerségében készült a Intelligens Energia Európa Program támogatásával.
Fordította: Szabó Kristóf lektorálta: Szöllőssy Balázs